

Voor de posters van haar stichting kreeg Shirin Musa bijval van GeenStijl

Nikki Sterkenburg

Het waren slechts vijftig posters die in Rotterdam hingen, maar zelfs in het buitenland waren ze nieuws. De Spaanse krant *El Diario*: 'Rotterdam behangen met interreligieuze paren.' Onder de slogan: 'In Nederland kies je je partner zelf' was onder meer een moslima met hoofddoek te zien die een Joodse jongen zoende. Er was ook een poster met twee zoenende vrouwen, en eentje met een lichtgetint meisje dat een donkere jongen zoent.

Shirin Musa (39), oprichter en directeur van Femmes for Freedom (FFF), heeft vier jaar voor de posters moeten lobbyen. Ambtenaren van het ministerie van Sociale Zaken wilden het niet. 'Die zeiden: "Nee, deze campagne kan niet. Dit kunnen moslims niet aan." Maar dan pak je het probleem niet aan.

'Gedwongen huwelijken, eegerelateerd geweld en achterlating zijn allemaal het gevolg van het niet toekennen en erkennen van zelfbeschikkingsrecht. Jongens worden uitgehuwelijkt omdat ze homoseksueel zijn, meisjes krijgen te maken met eerwraak of worden achtergelaten in het herkomstland

van hun ouders omdat ze verwesterd raken.'

Bovendien vindt Musa de suggestie dat migrantengemeenschappen de postercampagne niet zouden aankunnen, nogal betuttelend. 'Ja, een deel wordt kwaad om de posters. Als die mensen boos willen zijn, dan is dat niet anders. Door zo'n campagne niet te doen, geef je hun ruimte om hun conservatieve ideeën aan anderen op te leggen.'

Het team van FFF dat de bijbehorende flyers uitdeelde, ontving ernstige bedreigingen. Musa en haar vrijwilligers flyerden niet meer zonder stadswachten, en lopen een route waar camera's hen voortdurend in de gaten kunnen houden.

Musa kwam met haar Pakistaanse ouders naar Nederland toen ze zes maanden oud was. Ze was de een na oudste in een gezin met vijf dochters en twee zonen. Ze kreeg een strenge opvoeding, al mocht er veel. Ze was bijvoorbeeld het eerste bestuurslid van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) dat een hoofddoek droeg.

Al vanaf haar geboorte was ze voorbestemd om met een neef te trouwen, maar op haar negentiende smeekte ze haar vader om die claim ongedaan te maken. Hij deed het.

'Het is niet altijd zo dat ouders keuzes maken vanuit de verkeerde intentie. Die be-

lofte was bij mijn geboorte gedaan in het licht van de tijdgeest. Het vergt veel moed om als ouders mee te gaan in de ontwikkeling en de keuzes die je kinderen maken.'

Het kon niet verhinderen dat Musa zelf in een huwelijk werd vastgehouden. Ze werd verliefd op een Pakistaanse student van de TU Delft en trouwde met hem – tegen de zin van haar ouders. Haar gehuwde jaren waren 'een hel'. Zodra haar ex een verblijfsvergunning kreeg, vertrok hij. In 2008 scheidden ze voor de Nederlandse wet, maar hij weigerde het islamitische huwelijk te ontbinden.

Imams die ze om raad vroeg, adviseerden haar de wens om islamitisch te scheiden, op te geven. Uiteindelijk stapte ze in 2010 naar de rechter, die besliste dat de weigering van haar ex onrechtmatig was. Op straffe van een dwangsom moest hij meewerken aan de ontbinding van het religieuze huwelijk.

Jezelf vrij kopen

Musa begeleidt nu een vrouw die in hetzelfde traject zit. Het maakt haar woedend. 'Je hebt in Nederland geen shariarechtbanken. Maar er komen wel mannen samen bij een imam met de vraag om te bemiddelen. Vervolgens wordt er druk uitgeoefend op

Bedreigd om een kusje

ZELFBESCHIKKING / Met tomeloze energie en prikkelende campagnes strijdt Shirin Musa tegen huwelijkse gevangenschap. Met succes, maar steun van de vrouwenbeweging blijft uit. 'Vroegere feministen wentelen zich in subsidie.'

een vrouw om bij een scheiding afstand te doen van haar kinderen en haar goud. Er wordt op haar ingepraat dat ze haar ex-man financieel moet compenseren. Ze moet zich dus vrij kopen met haar vermogen. Op mij werd destijds ook druk uitgeoefend om mijn koopwoning, spaargeld en juwelen over te dragen aan mijn ex.'

Om een einde te maken aan die onrechtmatige informele geschillenbeslechting en huwelijkse gevangenschap, zette ze in 2011 FFF op. Concreet wilde Musa een politieke lobby beginnen, wetten veranderen en de hulpverlening verbeteren. 'Ik sprak over mijn ideeën met door de overheid gesubsidieerde organisaties, maar niemand wilde er iets mee doen. Er werd in die periode heel veel bezuinigd en niemand wilde zeggen: "Overheid, jullie doen het verkeerd."' "

Met FFF boekt ze grote successen. Zo kreeg ze voor elkaar dat in het Wetsvoorstel tegengaan huwelijksdwang, polygamie en genitale verminking de definitie van huwelijksdwang werd verbreed met huwelijkse gevangenschap. 'Ik vond het aanvankelijke wetsvoorstel studeerkamerwetenschap. Ik wilde graag een voorstel dat op de realiteit is gebaseerd.'

Er kwam ook een Forced Marriage Unit,

al vond Musa de eerste versie te veel lijken op een adviesorgaan. Nu is er een potje waarop vrouwen een beroep kunnen doen als ze in het buitenland worden achtergelaten of uitgehuwelijkt. Ze worden opgespoord en veilig ondergebracht in een hotel. Er wordt een ticket terug voor hen geboekt.

Ook ageerde FFF tegen de Blijf Groep, die met Blijf-van-mijn-lijf-huizen vrouwen crisisopvang biedt. Volgens Musa waren de opvanglocaties ongeschikt door onder meer slecht onderhoud, gebrekkige hygiëne en onveilige situaties – én de eigen bijdrage die vrouwen moeten betalen.

Ze schreef bekende pleitbezorgers van vrouwenrechten aan, maar kreeg geen steun. 'De Blijf-van-mijn-lijf-huizen zijn ontstaan uit de feministische strijd. Helaas zien we nu dat de vroegere feministen zich tevreden wentelen in hun subsidiebad en hun gebeukte zusters laten stikken,' schreef ze eind 2015 in een opiniestuk.

De Blijf Groep spande eind 2016 een kort geding aan om haar het zwijgen op te leggen en eiste dat Musa alle kritische stukken van de site van FFF verwijderde – inclusief kran-

tenartikelen over de Blijf Groep die FFF had gedeeld. 'We krijgen 50.000 euro aan jaarlijkse particuliere donaties. Daarvan betalen we 1,4 fte, alle vaste lasten en de rechtszaken van individuele vrouwen. Daarbovenop komen nog wel projectsubsidies, maar het is heel ingrijpend als je duizenden euro's aan advocatenkosten moet uitgeven om zo'n kort geding aan te gaan en vrouwenrechten en het vrije woord te verdedigen. De Blijf Groep heeft 174 fte en een jaarbudget van 18 miljoen euro, en klaagde ons met overheidssubsidies aan.'

Gelukkig wilde een advocaat het tegen gereduceerd tarief doen, maar ook daarvoor moest geld worden ingezameld. Een oproep op GeenStijl zorgde dat FFF in een mum van tijd genoeg donaties kreeg. De Blijf Groep verloor het kort geding.

Musa is nog steeds geërgerd over het gebrek aan steun vanuit de vrouwenbeweging. 'Binnen de vrouwenbeweging heeft iedereen nu nog een eigen niche. De een houdt zich bezig met een inclusieve samenleving, de ander met het glazen plafond en weer een ander met speelgoedfolders. Alleen bij de vrouwen van Vereniging voor Vrouw en Recht en bij een paar individuele feministen ervaar ik echte solidariteit. Ik ben ook maar een meisje uit een achterstandswijk. Ik heb vaak lang moeten zoeken bij wie ik moest zijn. Het was makkelijker geweest als anderen me hun netwerk hadden aangeboden, maar ik ben trots op het platform dat we met FFF hebben kunnen creëren.'

Dat ze bijval kreeg van GeenStijl en dat Leefbaar Rotterdam de postercampagne mogelijk maakte, betekende volgens activist Anja Meulenbelt dat Musa hengelde naar

'IK HEB VAAK LANG MOETEN ZOEKEN BIJ WIE IK MOEST ZIJN'

instemming van witte en rechtse mensen. Musa: 'Het raakt me. Ik kom meisjes in opvanghuizen tegen die er zitten voor een kusje met een jongen. Een zwanger meisje is net zo lang door haar familie geslagen tot ze een miskraam kreeg. Voor zulke meisjes is

die postercampagne. Ik snap niet wat daar nu op tegen is.'

Toch wil ze er niet in blijven hangen. Er is nog zo veel te doen. 'Mijn grote droom is bijvoorbeeld dat iedere vrouw met een migratie-achtergrond een eigen bankrekening krijgt, waarop ze haar eigen geld kan veiligstellen. Ook dat is zelfbeschikking.'